

Řepná kampaň se rozběhla!

SUGAR BEET CAMPAIGN HAS STARTED!

Prázdninové měsíce jsou již dávno za námi, cukrovary začaly zpracovávat čerstvě sklizenou řepu z polí, byla zahájena další cukrovarnická kampaň – a v těchto dnech již probíhá kampaň 2023/2024 naplno.

Po uplynulé dlouhé kampani měly cukrovary na údržbu a realizaci všech investic pouhých osm měsíců. Některé investovaly více, některé méně, důležité však je, že i poměrně těžké podmínky na trhu s cukrem jim investovat umožní. Mám na mysli zejména předchozí období pandemie covidu, probíhající válečné nepokoje na Ukrajině, obrovsky drahé energie a vysokou inflaci v minulém i tomto roce. Vždyť investovat znamená žít, zlepšovat svou ekonomiku, být schopný konkurovat a vytvářet zisk. Neinvestovat znamená pomalu umírat a vytrácet se z trhu. Jasným příkladem toho bylo čtyřicetileté totalitní období, v němž se naše cukrovarnictví propadlo až na samé dno tohoto oboru v Evropě.

Obnova českého cukrovarnictví a řepářství byla v novém demokratickém zřízení úspěšná. Bylo to však za vysokou cenu, za cenu obrovské restrukturalizace počtu cukrovarů. Z desítek cukrovarů jich zůstávají v činnosti pouze jednotky, konkrétně sedm. Bylo to však nezbytné, jedině tak mohlo být dosaženo

konkurenceschopnosti a efektivity provozů zbylých závodů. A tento proces musí být procesem trvalým, nepřetržitým a udržitelným. Jsme tak svědky výrazného zlepšování ekologie výroby cukru, snižování energetické spotřeby, budování moderních technologických a strojních zařízení. Toto všechno dnes umožňuje cukrovarům dobře pracovat a dokonce i prosperovat v proměnlivém tržním prostředí, v prostředí obrovských ekonomických změn a zvrátů.

Pro cukrovarníky i řepáře je typický roční běh života – konec kampaně, setí nové řepy, její vegetace, vzorkování řepy s kampaňovými propočty, údržba a investice, sklizeň řepy a začátek další kampaně. Každý rok je to zdánlivě stejné.

Omyl, stejné to není! Není to jako v automobilce, kde každou minutu sjede stejné auto. Každý rok v našem sektoru je plný překvapení a otázek na to, jaká bude základní surovina – cukrová řepa. Její kvalita je zásadní pro její zpracování v cukrovarech. Velmi důležitá je její cukernatost, průměrná hmotnost bulvy, obsah hlinitých a rostlinných příměsí i technologická vyzrállost.

V polovině prázdnin ukazovaly analýzy cukrové řepy, tzv. vzorkování, vzhledem k pozdějšímu termínu setí, nízkým květnovým teplotám, pomalejšímu vzházení, nedostatku srážek

a vysokým teplotám v červenci nepříliš dobré výsledky. Nicméně později dostala cukrová řepa dostatek vody, teploty byly téměř optimální, chrást byl zdravý, počty jedinců rostlin byly lepší než původní odhady a nevyskytovaly se významně žádné choroby, především cercosporióza.

Odpověď na otázku kvality a množství cukrové řepy dostaneme však definitivně až v závěru řepné kampaně, která bude opět ukončena až lednu příštího roku. Zároveň budeme znát i celkovou výrobu cukru, melasy, lihu, krmiv a hnojiv z řepy, stejně tak dostaneme odpověď na otázku kvality připravenosti cukrovarů až na závěr kampaně. Pro dobré zpracování řepy je velmi důležité sklídit řepu v optimálních klimatických podmínkách s co nejmenším množstvím ulpělé hlíny, následně její dobré ošetření a skladování. V posledních letech si nechávali pěstitelé příliš velkou část sklizňové plochy na listopad a prosinec. Sklizeň by se měla ukončovat do 20. listopadu, potom už téměř vždy přijdou problémy.

S trochou nadsázky je možné říci, že pěstování řepy i cukrovarnické kampaně probíhají velmi často v odlišném politickém ovzduší. Vždyť od roku 1993 do roku 2023, tedy za třicet let, jsme měli na Ministerstvu zemědělství 17 ministrů. V průměru tedy za každý rok a devět měsíců nastoupil nový ministr. Jen za vlády premiérů Babiše a Fialy od roku 2017 do této doby se na Ministerstvu zemědělství vystřídali čtyři ministři, a to znamená průměrné funkční období 1,5 roku. Otázkou je, zda takto časté střídání ministrů nezpůsobuje českému zemědělství problémy. S každou vládou a s každým ministrem se totálně mění pohled a přístup k zemědělské problematice. Příkladem je především dotační politika, ekologie v zemědělství, přístup k velkým a malým zemědělským subjektům atd. Důvodem bývá většinou nepřátelské chování politických stran, kdy dochází k zavádění či rušení zákonů a vyhlášek jenom proto, že je zavedla předchozí vláda. Příkladem je např. v Evropské unii ojedinělé a nelogické zrušení povinného přimíchávání biopaliv do fosilních paliv v dopravě či zrušení elektronické evidence tržeb u nás. I tyto problémy se významným způsobem dotýkají nejenom českých zemědělců, ale také potravinářů.

Pěstitelé řepy a cukrovarníci dobře překonali covidovou dobu a zdá se bojují s prostředím, které je ovlivněno válečným konfliktem na Ukrajině. Obě události přinesly a přinášejí mnoho problémů, které bylo a je nutné řešit. Přinesly však i určité narovnání cen cukrové řepy a cukru nejen v ČR, ale celé EU. Přesto můžeme vidět v některých řepářsky a cukrovarnických silných zemích, jako je např. Francie, výrazný pokles ploch pro pěstování cukrovky. V České republice je i po uplynulé těžké době pokles zpracování cukrové řepy minimální. Je to však z určité části dáno nahrazením české řepy řepou ze zahraničí. Cukrovary totiž nakupují řepu i v zahraničí, např. v Německu a na Slovensku. Pokud pěstitelům řepy v těchto zemích vyhovují ceny a nákupní podmínky cukrovarů v Čechách, proč tedy nevyhovují některým pěstitelům řepy v Čechách? Asi by nebylo dobré, aby výroba cukru, lihu, krmiv a hnojiv byla více a více závislá na dovezené řepě. Bylo by žádoucí, aby se tímto problémem cukrovarníci a řepaři ve svých zájmových organizacích, tj. Českomoravském cukrovarnickém spolku a Svazu pěstitelů Čech i Moravy a Slezska, zabývali. Skutečností však zůstává, že Česká republika je předním výrobcem cukru v EU, salda exportu a importu jsou výrazně kladná a produkce je konkurenceschopná i vůči těm nejlepším zemím v EU.

V průběhu probíhající řepné kampaně mi nezbyvá nic jiného než popřát pracovníkům našeho cukerního sektoru dostatek kvalitní české řepy, bezporuchový provoz cukrovarů a stabilní politické prostředí.

Oldřich Reinberg

